

AWS.7286.2024

Warszawa, dnia 25.07.2024 r.

Pan
dr hab. Adam Bodnar, prof. SWPS
Minister Sprawiedliwości

Pan
dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW
Rzecznik Praw Obywatelskich

Pan
dr hab. Marcin Pałys, prof. UW
Przewodniczący
Rada Główna Nauki i Szkolnictwa
Wyższego

Pani
prof. Bogumiła Kaniewska
Przewodnicząca
Konferencja Rektorów
Akademickich Szkół Polskich

Pan
płk dr Andrzej Pecka
Dyrektor Generalny
Służba Więzienna

W związku z możliwym naruszeniem konstytucyjnej autonomii Uczelni (art. 70 ust. 5 Konstytucji RP) związanym z pismem Ministra Sprawiedliwości DBI-I.311.79.24 z dnia 24 lipca 2024 skierowanym do Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, pragnę przypomnieć słowa Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara z 30 października 2020 roku skierowane do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki:

(...) zgodnie z art. 70 ust. 5 Konstytucji RP „zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie”. Z jednej strony **autonomia pozycjonuje szkoły wyższe względem władz państwowych, nakładając na te ostatnie obowiązek poszanowania autonomii i nieingerowania w działalność szkół wyższych. Państwo winno też podejmować aktywne działania służące stworzeniu ram prawnych dla autonomicznej działalności uczelni. Z drugiej strony, autonomia umożliwia nieskrępowany rozwój badań naukowych i twórczości artystycznej oraz realizację prawa do nauki.** W dalszej perspektywie, realizacja tych praw i wolności w ramach autonomii prowadzi do rozwoju państwa (M. Borysiak, M. Królikowski, K. Szczucki [w:] M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86, wyd. 1, Legalis/el., 2016 r.). Mając na uwadze powyższe cele, jakim służy istnienie autonomii szkół wyższych, **polskie prawo gwarantuje szkołom wyższym autonomię instytucjonalną, dydaktyczno-naukową oraz finansową** (M. Stachowiak-Kudła, Autonomia szkół wyższych a instytucjonalne mechanizmy zapewnienia jakości w Polsce w wybranych państwach europejskich, Warszawa 2012, s. 242). W wymiarze instytucjonalnym przejawem autonomii jest m.in. określanie zasad polityki kadrowej. **Dopuszczalność kreowania przez uczelnię polityki kadrowej pozostaje w bezpośrednim związku z wolnością prowadzenia badań naukowych i ich rzetelnością. Oznacza to m.in., że niezgodnym z prawem jest wywieranie wpływu przez podmioty zewnętrzne względem uczelni, w tym też przez organy nadzoru nad uczelnią, na to, kto winien być jej pracownikiem.** Autonomia szkół wyższych oznacza również prawo do samodzielnego kształtowania zasad funkcjonowania, m.in. poprzez wydawanie aktów wewnętrznych regulujących prawa i obowiązki studentów, takich jak zarządzenia Rektora (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 8.11.2000 r., SK 18/99, OTK 2000, Nr 7, poz. 258). **Z kolei autonomia dydaktyczno-naukowa oznacza m.in. wolność prowadzenia badań naukowych, samodzielne określanie misji uczelni czy tworzenie kierunków studiów** (M. Stachowiak-Kudła, Wolność nauki i nauczania oraz autonomia uczelni a jakość naukowa uniwersytetów, „Przegląd Sejmowy” 2016, nr 6 (137), s. 133). **Wreszcie konieczność zapewnienia szkołom wyższym autonomii finansowej z jednej strony oznacza potrzebę zagwarantowania im niezbędnych środków finansowych umożliwiających realizację ich celów, ale również możliwość samodzielnego dysponowania posiadanymi środkami finansowymi. Pragnę podkreślić, że zasady finansowania uczelni wyższych ze środków publicznych są uregulowane w rozdziale XII ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.; dalej jako: PSWN)**

i przepisach szczególnych. Przepisy precyzyjnie określają kryteria, jakimi należy się kierować podczas podziału środków publicznych i nie dopuszczają odmowy finansowania z uwagi na krytyczną ocenę mieszczących się w granicach autonomii szkół wyższych działań władz uczelni.

Mając na względzie powyższe, w związku z pismem Ministra Sprawiedliwości DBI-I.311.79.24 z dnia 24 lipca 2024 roku w sprawie określenia wstępnej kwoty wydatków na rok 2025 kwot wyjściowych wydatków na kolejne lata kalendarzowe należy zauważyć, że twierdzenie w nim zawarte tj.

*„(...) należy zaznaczyć, że w odniesieniu do wielkości subwencji na rok 2023 oraz wskaźnika ówczesnie planowanego w budżecie państwa na rok 2024 wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych **subwencja na rok 2024 została w sposób nieuzasadniony zawyżona o kwotę 21 644 tys. zł**, co w zestawieniu z obecnie planowanym ograniczeniem zadań i działalności Akademii w zakresie kształcenia osób spoza korpusu funkcjonariuszy SW, wymaga adekwatnego dostosowania poziomu finansowania na rok 2025”*

jest całkowicie bezpodstawne i nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym i prawnym.

W piśmie Ministra Sprawiedliwości DBI-I.311.79.24 z dnia 24 lipca 2024 roku brak jest wskazania podstawy prawnej dla takiego twierdzenia o rzekomym „nieuzasadnionym zawyżeniu” – nie ma wskazania jakiegokolwiek przepisu, decyzji lub innego obowiązującego aktu prawnego z którego wynikałoby, że subwencja została rzekomo „w sposób nieuzasadniony zawyżona”. Stanowi to wprost niezastosowanie się Ministra Sprawiedliwości do wyrażonej w art. 7 **Konstytucji** zasady legalizmu („Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”), nakładającej przede wszystkim na organy państwowe obowiązek działania zgodnie z obowiązującymi przepisami kompetencyjnymi, interpretowanymi w sposób ścisły. Podobnie zawarte w piśmie Ministra Sprawiedliwości DBI-I.311.79.24 z dnia 24 lipca 2024 roku twierdzenie, że Uczelnia bądź Ministerstwo Sprawiedliwości planuje już począwszy od roku 2025 „ograniczenie zadań i działalności Akademii w zakresie kształcenia osób spoza korpusu funkcjonariuszy SW” jest nieprawdziwe, ponieważ żadne ograniczenia liczby studentów, w tym od początku 2025 r. nie są planowane. W dodatku autorytatywne i dyskrecjonalne twierdzenie Ministra dotyczące zakresu kształcenia jest całkowicie

nieuprawnioną próbą ograniczenia konstytucyjnej autonomii Uczelni (art. 70 ust. 5 Konstytucji).

Zgodnie z prawem powszechnie obowiązującym Akademia Wymiaru Sprawiedliwości jest publiczną uczelnią akademicką służb państwowych, a jej statutowym celem działalności jest kształcenie i wychowywanie funkcjonariuszy Służby Więziennej, funkcjonariuszy innych służb oraz osób cywilnych. Nadzór nad Akademią Wymiaru Sprawiedliwości sprawuje Minister Sprawiedliwości, przy czym zgodnie z art. 70 ust. 5 Konstytucji RP zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie. Zgodnie z powyższym autonomia szkół wyższych oznacza przyznanie im znacznego stopnia samodzielności wyrażającej się przede wszystkim w możliwości stanowienia o wszystkich obszarach swojego działania (*por. Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara z 30 października 2020 roku skierowane do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki, sygn. VII.7033.86.2020.AMB wraz z powołaną w nim doktryną i orzecznictwem*). Regulacja ta tworzy szczególną pozycję prawną szkół wyższych, których niezależność ma gwarantować zarówno wysoką jakość badań naukowych, jak też wysoką jakość kształcenia, zaś obowiązkiem władzy publicznej jest tworzenie optymalnych warunków dla wolności badań naukowych i twórczości artystycznej, wolności nauczania oraz autonomii społeczności akademickiej (*por. Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara z 30 października 2020 roku skierowane do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki, sygn. VII.7033.86.2020.AMB wraz z powołaną w nim doktryną i orzecznictwem*).

Służba Więzienna jest jedną z kluczowych Służb Mundurowych Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiadającą za bezpieczeństwo państwa i obywateli, co niesie za sobą konieczność posiadania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej stosownych kompetencji i umiejętności. Do realizacji tego celu niezbędne jest posiadanie odpowiedniego zaplecza naukowo-dydaktycznego, co też Akademia Wymiaru Sprawiedliwości zapewnia w ramach prowadzonych studiów. Obecnie na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych w Akademii Wymiaru Sprawiedliwości, uczy się ponad 800 studentów. Dodatkowo na prowadzoną w Uczelni aplikację kuratorską przyjęto też ponad 100 aplikantów kuratorskich. Ponadto Uczelnia realizuje programy kształcenia także dla studentów cywilnych. Działalność AWS jest ukierunkowana na kształcenie kadr wymiaru sprawiedliwości, która w przyszłości przyczyni się do ulepszenia Rzeczypospolitej Polskiej jako demokratycznego państwa prawa, mającej w poszanowaniu podstawowe prawa wszystkich obywateli oraz zasady konstytucyjne. Powyższe stanowi statutowy cel działalności Uczelni.

Aktualnie nie ma więc żadnych przesłanek prawnych przerwania kształcenia studentów „spoza korpusu funkcjonariuszy SW” przez Uczelnię.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 3a Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1683 z późn. zm.) Akademia Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie jest jednostką organizacyjną Służby Więziennej, jednak stanowi odrębny podmiot – zgodnie z art. 8 ust. 1a Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej AWS jest uczelnią służb państwowych nadzorowaną przez Ministra Sprawiedliwości, **działająca na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 i 1088), posiadająca osobowość prawną** oraz realizującą zadania na rzecz wymiaru sprawiedliwości i administracji publicznej, która może realizować proces dydaktyczny również poza swoją siedzibą z wykorzystaniem infrastruktury Służby Więziennej.

Powyższe **stwierdzenie o bezpodstawnym ograniczeniu subwencji** poprzez kwestionowanie wysokości rzeczywistej przyznanej subwencji w 2024 r., **narusza przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce** (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) dalej **PSWN** – art. 365 i następne zawarte w rozdziale „Rozdział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni”, a w szczególności zgodnie z art. 366 ust. 1 pkt 1 **PSWN** Minister przyznaje środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 1 lit. a-c, pkt 2 lit. a-f, pkt 3, pkt 4 lit. a i b, pkt 5-7 i 9 - publicznej uczelni akademickiej.

Ponadto należy zaznaczyć że minister nie czyni tego w sposób dowolny i bezpodstawny przyjmując do wyliczenia „uznaniowe” kwoty subwencji, a oblicza je zgodnie z art. 368 i następnych PSWN. Wysokość subwencji ze środków finansowych jest ustalana na podstawie algorytmów z uwzględnieniem w szczególności danych dotyczących:

- a. grupy uczelni;
- b. nauczycieli akademickich i studentów studiów stacjonarnych;
- c. współczynników kosztochłonności określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 367 ust. 2 pkt 1.
- d. rodzaju podmiotu systemu szkolnictwa wyższego i nauki;
- e. doktorantów;
- f. kategorii naukowych;
- g. współczynników kosztochłonności określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 367 ust. 2 pkt 2;

- h. zatrudnionych osób prowadzących działalność naukową,
- i. otrzymujących świadczenia, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1;
- j. będących osobami niepełnosprawnymi.

Powyższe przepisy nie przewidują żadnych ograniczeń w odniesieniu do studentów „spoza korpusu funkcjonariuszy SW”, natomiast minister zgodnie z art. 368 ust. 9 **PSWN**. może dokonać zwiększenia wysokości subwencji przyznanej ze środków finansowych, a to nie oznacza, że może ją zmniejszać.

Powyższa argumentacja dotyczy systemowo także brzmienia art. 462 **PSWN** odnoszącego się do sposobu finansowania uczelni służb państw państwowych, w tym Uczelni nadzorowanej przez Ministra Sprawiedliwości. W doktrynie wskazuje się przy tym, że art. 462 ust. 2 **PSWN** jest niezgodny z art. 92 ust.1 Konstytucji RP (por. Komentarz – Prawo o Szkolnictwie wyższym i nauce, red. A. Jakubowski, CH. Beck, Warszawa 2023 i wskazane w nim orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego): „(...) w wyroku TK z 14.7.2015 r., K 2/13 (OTK-A 2015, Nr 7, poz. 100) TK podkreślił że <<rola rozporządzenia polega na konkretyzacji ustawy , a nie na jej dowolnym uzupełnianiu czy modyfikowaniu przez uregulowanie kwestii pominiętych przez ustawodawcę”. Dlatego też – mając na względzie konieczność zgodności aktów normatywnych z Konstytucją RP - rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie sposobu podziału środków finansowych dla uczelni nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości powtarza wprost uregulowania ustawowe.

Na marginesie pragnę zauważyć, że możliwym kolejnym naruszeniem konstytucyjnej zasady autonomii Uczelni (art. 70 ust. 5 Konstytucji RP), znakomicie uszczegółowionej w *Piśmie Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara z 30 października 2020 roku skierowanym do ówczesnego Ministra Edukacji i Nauki, sygn. VII.7033.86.2020.AMB* wraz z powołaną w nim doktryną i orzecznictwem jest pismo Dyrektora Generalnego Służby Więziennej BB.310.3.2024.KP z dnia 24 lipca 2024 roku w sprawie określenia wstępnej kwoty wydatków na rok 2025 kwot wyjściowych wydatków na kolejne lata kalendarzowe. W piśmie Dyrektora Generalnego Służby Więziennej BB.310.3.2024.KP z dnia 24 lipca 2024 roku brak jest wskazania podstawy prawnej – nie ma wskazania jakiegokolwiek przepisu, decyzji lub innego obowiązującego aktu prawnego z którego wynikałoby przesunięcie etatów. Przyniesione pismo nie zawiera informacji: „(...) o przesunięciu 70 etatów funkcjonariuszy (nie obejmuje etatów na służbę kandydacką) oraz 33 etatów pracowników cywilnych z Akademii Wymiaru Sprawiedliwości do Centralnego Zarządu Służby Więziennej.” Należy zauważyć że przesunięcie 103 etatów funkcjonariuszy i pracowników spowodowałoby paraliż Uczelni i zakłóciłoby realizację prawidłowego toku kształcenia studentów, zaburzyłoby

realizację pracy naukowo-badawczej a także nie zostanie zapewniona właściwa obsługa w zakresie administracyjno-logistycznym Uczelni. O wskazanej powyżej próbie zmian stanu etatowego Uczelnia nie została w żaden sposób uprzedzona, a także nie zostały przeprowadzone w tym zakresie żadne konsultacje.

Wyk. w 6 egz.

1. Adresaci
2. a/a